

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.

pe 1/2 an 10 .

pe 1/4 an 5 .

de 1 lună 2 .

N-rii de Duminică pe an

4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima

dată 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 b.

de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și

insertiunile sunt a se plăti

înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Sinodul extra-ordinar al eparchiei Aradului.

Ședința II.

— Duminică după amiază la orele 4. —

Ședința se deschide sub presiunea d-lui protosincol I. I. Pap. Până să vină comisia specială cu referadele, presidiul dispune să lucreze comisia bugetară care să revizuiască totdeodată și socotelile pentru cheltuielile sinodului electoral.

Intrarea în sală a nou alesului episcop Vasilie Mangra este întâmpinată cu aclamări entusiaste.

Ședința se suspendă, până va veni comisia specială.

La 5 se redeschide ședința.

Raportul Comisiei speciale.

Dr. I. Suciu face cunoscut, că constituindu-se comisia specială sub presiunea d-lui protopop C. Gurban, în afacerea propunerii d-lui I. Beleş l'a însărcinat să refereze.

Rostește o vorbire pe care ne vom face plăcerea s-o publicăm în N-rul nostru dublu.

În diferite rânduri vorbirea a fost acoperită de aclamări și aprobări sgomotoase.

Propune apoi următorul proiect de rezoluție pe care comisia l'a adus unanim:

Considerând că prin urmare acest Sinod nu este și nu se poate considera dar nici nu a fost convocat și după alegerea deja legalmintă efectuată nici n'a putut fi convocat ca Sinod electoral;

Considerând că însuși Sinodul electoral întrunit la 30 Maiu (12 Iunie) a. c. și condus de I. P. S. Sa Mitropolitul conf. Stat. Org. încă a fost convocat prin Consistoriul eparhial;

Considerând totodată și aceia că convocarea și întrunirea acestui Sinod a fost notificată și fără nici o rezervă luată deja la cunoștință de însuși I. P. S. Sa Mitropolitul;

Considerând că în sensul dispozițiilor pozitive din §-ul 89 din Stat. Organic, Sinodul să poate conchema în sesiune extra-ordinară de câte ori cerc trebuința și urgența;

Considerând că în sensul §-ului 90 din Statutul Organic în cas de vacanță a scaunului episcopesc, convocarea Sinodului atât ordinar cât și extra-ordinar se face prin Consistor;

Considerând în fine că convocarea și întrunirea acestui Sinod în sesiune extra-ordinară este făcută pe basă legală;

Din aceste considerante Sinodul trece la ordinea zilei peste propunerea dlui I. Beleş.

Presidiul citește din Statutul organic §§-ii privitori la drepturile Eparchiei de a administra și conduce afacerile, deci și dreptul de convocare a Sinodului extra-ordinar. Arată cum nici I. P. S. Sa Mitropolitul n'a obiecționat nimic contra convocării. N'are deci înțeles a se stăruie întru susținerea unei propuneri care n'are temelii legale și exprimă dorința să se ajungă și în chestia asta la o înțelegere unanimă, căci vremurile grele sunt (aplaude).

Beleş stăruie pe calea cea rea.

Ce să înțelegă însă Beleş János despre însemnătatea situației. El știe una și... rea: să stăruie a susține o propunere odioasă, să se arate vrednic de laudele ziarelor francmasonice.

Se plânge întâiu de toate că veneratul president nu i-a împărțit ceea-ce i-a spus Mitropolitul. Apoi zice:

„Cât despre propunerea comisiei, nu mă mnyiră, căci e compusă numai din oameni și partidului D-Tale“ (și arată spre Dr. Oncu și Dr. Suciu, cari stau la masa referenților).

Furtună de protestări se ridică.

— Asta-i însinuare!

— La ordine!

— Nu suferim asemenea însinuări, — și alte strigăte resună în sală.

Cu greu se face liniște și Beleş continuă:

„V-o fost foarte ușor să aduceți unanim concluziunea, că sunteți toți d'un partid“...

Farăși alte protestări.

Presidiul se simte îndemnat a obiecționa, că onorata comisie specială nu este a unui partid, ci a Sinodului. Ea s'a proclamat unanim, fără ca cine-va să fi zis ceva. Dl Beleş dacă a avut vre-o observație, s'o fi făcut înainte de amiază, ear nu acum, când vede că se propune un lucru ce d-sale nu-i place (lungi aplauze).

I. Beleş continuă a combate propunerea comisiei și afirmă că d sa stă pe baza legii și urmărește binele bisericii (risete).

„Ce vă rigyeți“, întreabă supărat și privește în jur.

Citind din Statutul Organic, vezi Doamne, să — dovedească ce afirmă, se împedecă și citește mai rău decât un elev din clasele primare.

— Nu știe citi, — observă cine-va. D-sa aude și se scuza: „E slabă lumina“.

— Și capul, — s'aude o voce și ear se produce mare ilaritate.

P. Rotariu susține propunerea lui Beleş și combate propunerea comisiei. Zice că cele spuse de president despre convorbirea sa cu Mitropolitul nu se pot lua în socotință, deoarece-aceasta a fost ceva particular.

Dr. Oncu (întrerupând). Dar avem pe masă și act oficios în care mitropolitul răspunde consistorului și nu obiecționează că prin convocarea Sinodului s'ar fi călcat legea ori s'ar fi atins cine-va de un drept al său.

P. Rotariu se face că nu aude aceasta, ci continuă să susțină absurdități încât te miri că nu-i rușine să vorbească așa fel.

Dr. Oncu. Zice: „E, desigur, regretabil, că suntem forțați să discutăm aici lucruri elementare, cari ar trebui să fie clare pentru ori-ce om cu mintea sănătoasă și cu judecata la loc. E și mai regretabil, că în discuțiunii se observă o vedită pornire care nici de cum nu poate fi folositoare bisericii noastre. Speram

să ne întâlnim aici stăpâniți de duhul dragostei și a încrederii și din îngrijorarea ce rezultă din situația anormală în care se află diecesa. Când colo ce vedem la unii? Păreri personale pe cari vor să le impună cu silă fără să aibă ca sprigin nici măcar umbră de lege. Și suntem priviți ca-și-când Sinodul s'ar fi întrunit numai din preocupare pentru vre-o persoană oare-care și ca-și-când am vrea să comitem nesocotința. Ba dl Beleş face însinuări până și cu privire la componerea comisiei speciale. Resping, în numele comisiei, în chipul cel mai hotărât, aceste însinuări. Aici nu suntem partizan de al unui partid oare-care, ci fi credincioși al mamei bisericii (puternice aclamări), cari ni-am întrunit să înlăturăm rele, ear' nu să provocăm complicațiuni (așa e, trăească!) și ne dăm bine seama toți de ceea-ce vrem; doar' în comisie sunt tot barbați îmbetrâniți în serviciul bisericii, și dacă d-nul Beleş cere să-i respectăm convingerile și să-i credem că prin propunerea sa urmărește binele bisericii, atunci cu atât mai în drept este să nu se facă însinuare la adresa comisiei, expresiunea Sinodului (Așa el) Dar' d-nii antevorbitori par'că nici nu vor să se convingă, ci și după declarația atât de clară și importantă a presidiului, stăruie pe o cale greșită, încât ceea-ce nouă tuturor ne este alb, dlor restălmăcind legea, zic că e negru. Ba se merge cu sofismăria până acolo, încât se susține că Sinodul electoral trebuie considerat ca fiind în permanență. Dar' chiar admitând aceasta, și atunci legal ne-am întrunit, căci ne-a chemat tot presidentul Consistorului nostru, care a convocat Sinodul electoral, și ne-a chemat fără ca Mitropolitul să obiecționeze ceva (lungi aplauze).

Termină cerând ca Sinodul să primească propunerea comisiei speciale.

Ciorogariu cere închiderea discuției.

Rotariu și Beleş mai vorbesc în chestie personală, pentru că așa ar fi înțeles: Dr. Oncu i-ar fi taxat de prost!

Dr. Oncu lasă în aprecierea Sinodului să judece.

Virgil Tom'ci vorbește în chestie personală. Spune: Când domnul Beleş combătea pe Dr. Oncu, am întrerupt zicând: „Săracul Oncu“. Nu știu dacă dl Beleş m'a înțeles rău ori a intenționat să mă ofenseze, destul că 'mi-a strigat: „Ba amarit ești D-Ta“... Eu nu cer presidiului satisfacție, căci voiu ști să mi-o iau dela dl Beleş. Țin însă ca întâiu după obiceiul parlamentar să se lămurească chestia și întreb: ce a vrut dl Beleş?

Foarte încurcat și între ironicele priviri ale multora dl Beleş declară că nu l'a înțeles bine pe dl Tomici și deci retrage acele cuvinte.

Bietul francmason: și înainte și după amiază a trebuit să retracteze.

Dr. N. Oprean și ca membru în comisia specială și ca jurist, ține, să

se ocupe numai de partea pur juridică a chestiei. Foarte clar și în mod neîndoios dovedește, că propunerea dlui Beleş n'are nici un temei, după-cum sunt lipsite și de cele mai elementare percepțe juridice și cele aduse de dl Rotariu întru spriginirea propunerii dlui Beleş. Recomandă deci a se primi propunerea comisiei (Primim! Trăească!)

Beleş prezintă o listă cerând votare secretă.

V. Goldiș prezintă și d sa o listă cerând votare nominală.

Dr. I. Suciu ca referent reflectează la o singură obiecțiune: dl Beleş a obiecționat că vine cu atâta emfază să susțină propunerea comisiei. Îi reflectează strălucit.

Presidiul citește regulamentul cu privire la votare. Dându-se preferință cererii votării nominale, se ordonă votarea.

Dr. Marta citește apelul nominal. Votează cu da (pentru primirea propunerii lui Beleş) 18 deputați ear cu nu 33 deputați!

Și anume cu da: G. Ardelean, I. Beleş, Vasilie Beleş, Fl. Duma, A. Filip, T. Filip, I. Giorgia, A. Hamsea, V. Hamsea, C. Lazar, T. Margineanț, Elie Moga, Toma Păcală, Dr. T. Putici, P. Rotariu, Dr. G. Roxin, N. Roxin, P. Serb;

cu nu: Dr. C. Ardelesanu, Aug. Boțoc, R. Ciorogariu, Dr. G. Cosma, G. Feier, P. Gavrillette, V. Goldiș, C. Gurban, Dr. S. Ispravnic, Dr. A. Lazar, Georgiu Lazar, V. Mangra, Dr. Al. Marta, N. Mladin, P. Miulescu, D. Negreanu, Dr. N. Oncu, Dr. N. Oprean, V. Paguba, A. Petrovici, Dr. G. Popa, Dr. G. Popovici, G. Popovici, S. Raicu, Russu Șirianu, G. Serb, G. Sêrbu, Dr. I. Suciu, Dr. Trailescu, P. Truța, V. Tomici, M. Veliciu, N. Zigre.

Fuga Francmasonului.

După-ce în mijlocul unui entuziasm s'a proclamat votul, P. Rotariu s'a sculat și a declarat că pentru dînsul fiind sfântă vocea conștiinței sale, se retrage din Sinod, ne putând recunoaște legalitatea Sinodului rău convocat.

Francmasonul I. Beleş declară că se alătură și el „opiniunii condeputatului“ Rotariu.

Pleacă amândouă între risetele ironice ale Sinodului. Li-se strigă: „Drum bun și să nu vă mai vedem aici“!

Raportul Consistorului.

Dr. N. Oncu, referent al comisiei special în afacerea pentru care s'a convocat Sinodul, citește raportul Consistorului Aradan, care este o icoană fidelă a celor întemplate dela moartea regretatului episcop Goldiș incoaci.

Președintele citește apoi adresa trimisă mitropolitului în care după-ce aduce la cunoștință convocarea Sinodului extra-ordinar, întreabă când a trimis actele electorale și votul Sinodului Episcopesc înaltului guvern?

APEL

cătră alegătorii congresuali din protopopiatul Maria-Badna.

Fraților! Duminecă vom fi chemați să alegem un deputat în Congresul Național Bisericesc.

Să alegem un bărbat vrednic, un luptător neobosit pentru sfânta noastră biserică a Răsăritului: pe Dr. Ioan Suciu, avocat în Arad, Român verde, care de atâtea ori a dat dovezi strălucite despre curajul său în luptă și dragostea ce ni-o poartă. Chiar acum, la Sinodul extraordinar ținut Duminecă în Arad, l'am văzut toți în rîndul întăiiu al fruntașilor bisericii noastre.

Nouă ne vom face cinste, alegându-l! S'a svomit însă că un oare care francmason (Beleş János) ar avea și el de gând să ne ceară voturile. În lături cu el! Purtarea sa față de biserică este de așa fel, în cât cine într'insul și-ar pune încrederea, ar dovedi un singur lucru: nu știe ce se petrece, urechi are și nu vrea să audă, ochi are și nu vrea să vadă.

Și la Sinod Beleş János așa s'a purtat, încât cine pentru el va vota, în-tărîrea și mărirea bisericii noastre Românești o împedecă.

In lături cu Beleş! Trăiască Dr. I. Suciu! — cu aceste gânduri să pornim la alegerea de Duminecă și Dumnezeu ne va ajuta.

M.-Radna, 4 Noembrie 1902.
Mai mulți alegători.

Din parte-ne felicităm pe frații din cercul M.-Radna și-i îndemnăm să lupte cu toată bărbăția pentru reușita amicului nostru Dr. I. Suciu. Cine ar lupta în contra dlui Dr. Suciu, ca dușman al bisericii va fi tratat din partea noastră. Redacția.

NOUTĂȚI.

ARAD, 4 Noembrie n. 1902.

Ministrul Brătianu. Se știe din Viena cu datul de 31 Octombrie: „Impăratul Fra cisc Iosif a primit astăzi în audiență pe dl I. C. Brătianu, ministrul afacerilor străine al României“.

Constatăm că dintre ziarele locale atât „Arad és Vidéke“ cât și „Függetlenség“ aduc despre Sinodul extra-ordinar aradan rapoarte amănunțite, fidela și obiective. Numai „Aradi Közlöny“ se mărginește să spună neadevăruri și să publice pe larg singură propunerea odioasă alui Beleş János.

Pe cine vrea să mă seducă francmasonul? Doar și opinia publică maghiară e în clar cu neputința și sărăcia sa de d-ih!

Apelul lui Apponyi Albert. Președintele casei deputaților, contele Apponyi a scris un apel, în primul rînd adresat publicului comitatului Pojon, apoi se adresează tuturor cetățenilor credincioși unguri, cerînd sprigin material și moral pentru apărarea contra pericolelor de naționalitate. E încă memorabilă acțiunea lui Apponyi începută nu de mult în sudul țării, când s'a dus în persoană între nemți. Acuma proclamă mișcare în comitatul Pojon, apoi în apusul Ungariei a căruia pîntă e: să strîngă rîndurile maghiarimii și a întări rezistența față cu naționalitățile cari progresează. Apponyi în apelul său vede atât de amenințător pericolul ce-l aduc naționalitățile, că d-ja amenință națiunea maghiară în existență. Provoacă uagurimea la apărare, la constituiri sociale, căci fără de sprignitoarea acțiune a societății, puterea de stat e aproape neputincioasă în interesul acesta de mare importanță a națiunii. Numai societatea poate urmări uneltirile dușmane în pasul lor și cu desmintirea calomniilor, estinderea luminei, încrederea și dragostea, poate contabalansa aceia muncă care continuă naționalitățile contra noastră. „In suflet numai cu astfel de acțiune socială putem pătrunde, zice mai departe; ear noi sufletele trebuie să ni-le păstrăm, câștigăm ori recușigăm“.

Căsătoria secretă a unui arhiduce. Căsătoria secretă întimplată în Livorno a

archiducelui rusesc Pavel Alexandrovici, care e fratele mai mic al Țarului Alexandru III. A cauzat mare senzație în cercurile diplomatice și la curțile domnitoare din întreaga Europa. Toată această întimplare a atins perechea imperială rusească neașteptat. Archiducele Pavel Alexandrovici a făcut cunoștință ca om văduv, soției inginerului Pisztoikow. În vara aceasta, președintele Sinodului sfânt rusesc Pobjedo-noszczew, a dat permisiunea lui Pisztoikow să divorțeze de soția lui. Chiar atunci s'a știa, că archiducele se interesează de frumoasa divorțată. Dar a și promis că o va lua de soție. După divorț archiducele dispără neașteptat din Rusia și s'a cununat în secret cu doamna Pisztoikow. Pe atunci se împrăștia știrea, că archiducele ar fi fugit în Italia. El nu a fugit, dar nici nu va mai veni în Rusia, pentru-că Țarul Nicolae nu i'a dat permisiunea să se cunune cu madama Pisztoikow. Nu ne mirăm de fapta lui Pavel Alexandrovici, căci și tatăl lui Alexandru II, care s'a cununat cu princessa Dolgoronky în secret. Pavel Alexandrovici petrece în timpul acesta în Paris.

Cumpărătorii Achileonului. După-cum se știe castelul fericii regine Elisabeta de o frumusețe ca din poveste de pe insula Corfu, l'a moștenit Archiduceasa Gizela, care ar fi învoită să vîndă castelul rămas gol, sub oare cari condiții. Aceste condiții nu sunt atât materiale, mai mult morale. Spre exemplu nici la un cas nu ar preda castelul pentru un loc de joc de noroc. Archiduceasa Gizela a imputernicit direcțiunea fun-dațiunii familiare, ca sub aceste condiții poate vîndea castelul. După cum se anunță din Viena, în timpul d-ii urmă s'au însinuat mai mulți agenți, cari sub pretextul că ar știi cumpărători, voiau să ia proviziun, direcțiunea fundațiunii însă nu s'a lăsat înșelată. Precauțiune e să motivează și prin împregiurarea, că agenții vîndînd că scopul nu le succede, dispăreau de regulă fără urmă. Numai zilele acestea s'a însinuat un francez care după cum spunea, ar cumpăra Archileonul pentru sine. Oficiul curții însă i'a voit să intre în pertractări, până respectivul nu depune 200 mil franci. Strănaul a răspuns, că suma dorită va depune-o în curînd de atunci însă nu s'a mai însinuat.

Baroana Roschild, falsă. O escrocherie curioasă ocupa acum judecătoria din Viena. O ve zătoare dintr'o prăvălie de jucărele din Viena folosindu-se de mai multe scrisori falsificate a făcut pe cunoscuții ei să-i creadă că un baron Roschild a luat o de nevastă. Cu acesta apoi a făcut mai multe înșelăciuni. A făcut-o și aceea că pe un act a falsificat iscălitura împăratului și ministru-presidentului Köber.

Numele fetei e Ermina Pleticha, care a fost aplicată într'o prăvălie de jucărele într'unul din cercurile vestice Viena. Odată a spus șeful ei, că are o soră care a servit ca subretă la baronul Leitenberger. Baronul s'a îndrăgostit de fată și în curînd va lua-o de nevastă. A spus-o și aceea, că viitorul ei cumnat stă în relațiuni foarte bune și mai prob bil că după-ce să mărită sora ei, va merge la dînsa să locuiască. Neguțătorul a crezut poveste, cu atât mai mult că fată i'a arătat scrisori cu iscălitura lui Leitenberger. Mai târziu a povestit fată că prin baronul Leitenberger a făcut cunoștința unui baron Roschild care i-a cerut mîna. Șeful a crezut-o și aceasta, mai ales că fată i'a arătat scrisori de dragoste. Când a sosit ziua cununiei, neguțătorul și cunoscuții fetei au supriș-o cu cadouri scumpe atât pe ea cât și pe sora ei, deși pe aceasta n'au văzut-o nici când. Baroneasa Roschild nici după cununie nu și a uitat de cunoscuții ei. A cercetat adesea pe neguțătorul de jucărele, din a cărui casă la asemeni ocazuni dispăreau de regulă o sumă mai mare de bani, dar neguțătorul se înțelegea nu a suspiciunat pe baroneasă, care i'a promis și aceea că i va câștiga și lui titlul de baron. Zilele acestea i'a adus actul de denumire, pe care a falsificat iscălitura împăratului și ministru-presidentului Köber. Acum însă s'a descoperit escrocheria și au defînut pe Ermina Pleticha. Mai interesant e în lucru aceea că sora sa la care se tot provoca nici nu exiră.

Toate la timpul lor! Cine n'a auzit ori nu a cetit știri despre vestita Sarah Bernhardt, tragediana franceză, care în batul vârstei binișor înaintate (e de 64 ani) se crede încă tot prima și neîntrecută tragediană. Nu este testra mai de seamă în Europa și America, pe bina căruia Sarah Bernhardt: să nu fi secretat furtane de aplauze și ovățiuni. Și ceea-ce în lung și strălucita-i carieră artistică nu i's'a întimplat nici-odată,

a pătît în fine în Berlin, unde se dusese cu gândul să pună coroană triumfarilor ei de până acum. Teutonul au fîerat-o! S'a prezentat publicului berlinez în „Schau-spielhaus“ în rolul Fedorei; la păgirea pe bînă a fost întimpinată cu tăcere generală, din partea publicului. După actul prim cele câteva aplauze timide au fost amușite de puternice pi-sairi și căte-va fîerături. Presa berlineză constată aproape unanim, că prea târziu a făcut vizită Berlinului și astfel nici nu a meritat altă primire. Afară de rutina teatrală nu-i recunosc nici o altă calitate. Deruta din Berlin i's'a potențat apoi prin faptul, că întendatura teatrului de curte din Drezda, aflînd despre cele întimplăte la Berlin a telegrafat artiștii că nu reflectează la reprezentățiunile ei și a sistat tratativele începute cu ea pentru a juca și pe bina teatrului din Drezda.

Un înșelător binefăcător. În Paris a cauzat mare senzație o înșelare, care deși nu e așa mare ca a madamei Humbert, totuși senzația a fost aceeași. Mediul înșelării e o damă bîtrîna bogată, divorțată de mult de bărbatul ei, fost director de bancă. Dar' ca o catolică bună a voit să poată abține o permis-iune de divorț dela popa, ca astfel să se poată mărita din nou. Mai mulți preoți și ziaristi luară asupra și chestia aceasta și înșelără dela bîtrîna în rate mai mult de 570 000 franci, în schimb li dăseră o permis-iune de divorț falsificată. Capul intelectual a acestor înșelătorii e un preot: Rosenberg, canon dela Tour. Se mira ori cine, cînd aude că Rosenberg, care a înșelat dela bîta femeile atîși bani, trăește foarte simplu și ce pradă din bani, li dă pentru tatun. Ceea-altă parte a sumei a sacrificat-o pentru binefăcări. El are totdeana o cohortă de sarați calugări, fălu gârșe, eu care mînăncă în cărcimă mai modeste. Afară de aceasta dă saraților, casei orfanale și la alte comitete binefăcătoare. El singur a ținut pe timpul, că i'a ținut banii, două case orfanale, unde se susțineau cu totul 100 de copii orfan. E de însemnat, că banii i'a ținut atît timp, pentru-că falsifica mărgăritare și chiar banii. Cum a putut face el atît de mult saraților, e cauza, că era cu o minte foarte ageră, și era isteț, știa să folosească banii.

Porter Vilmos vesel primește ca ospet în marea sa prăvălie din piața „Szabadság“ partea cea mai mare a publicului venit la tîrgul de toamnă. S'a văzut deja în decursul zilei de ieri, că prăvălia lui se bucură de complăcere generală și enormă; a fost adecă cercetată de foarte mulți, cari și-au cumpărat acolo cele trebuincioase. Este un mare magazin de pălării, haine (pentru copii), și mînuși de toamnă și iarnă; corsete, cămeși, gulere, cravate; apoi: gemantane pentru cășitori, pungă (portofeluri), jucărele, articoli de sticlă; cu un cuvînt se pot cumpăra acolo tot felul de obiecte cu prețurile cele mai ieftine. Tîrguind în preț de 10 coroane, fie-care cumpărător poate apoi să și aibă de-acolo cu desvîrșire gratis portretul propriu în mărime naturală, neavînd să plătească decît 3 coroane pentru cadrele aceasta poate fi ori-cui recomandat cu cea mai mare căldură.

PARTEA LITERARĂ.

Românii în Dacia-Traiană

Pîna la întemeierea Principatelor.

De D. Onciul. (Urmare).

Din punct de vedere lingvistic, chestiunea a fost tratată de Hașdeu (Strat și Substrat. Genealogia popoarelor balcanice, în Analele Acad. Rom. 1892; Românii Bănățeni din punctul de vedere al conser-tismului dialectal și teritorial, în Analele Acad. Rom. 1896) și de O. Densușianu (Histoire dela langue roumaine, Paris 1901, încă neterminată). — H.șdeu pune formarea limbii românești cu cele trei dia-lecte ale ei în Oltenia, Banat și partea sud-vestică a Transilvaniei, în unitate teritorială cu elementul roman din Moesia (Moeso-Latinii) și Illyria (Illyro-Latinii); Macedo-Românii și Istro-Românii ar fi emigrați din Dacia-Traiană după venirea Ungurilor (fînea secol. IX), iar Moeso-Latinii și Illyro-Latinii ar fi dispărut între Balgari și Sîrbi, fiind slavizați. — Densușianu pune formarea limbii românești în peninsula Balcanică, mai ales în Illyria, în vecinătate cu

Albanezii, unde ea primit elementele de origine sau afinitate albaneză; dînsul admite și „conservarea unui oarecare element roman în Dacia după părăsirea acestei provincii de către legiunile romane“, fără să arate (pînă acum) importanța lui pentru formarea limbii.

Așa cum chestiunea se presintă azi, ea nu poate fi considerată ca rezolvată definitiv, într'un sens sau în altul. În lipsă de mărturii istorice indiscutabile ca probe sigure, o soluție decisivă nu se poate aștepta (pînă la eventuale descoperiri noue) decît dela studiul limbii și al toponimel. Pînă atunci însă, tradiție istorică, așa cum e constată dela cele dintăi mărturii asupra Românilor din Dacia, decide pentru continuitate, rămîind probabil numai o admi-grare din sudul Dunării, suficientă spre a explica tot ce s'a invocat mai cu temei pentru teoria migrațiunii.

Formarea poporului român a început negreșit în peninsula Balcanică, prin cucerirea Illyricului, începută pe timpul republicii la tîrmul adriatic și terminată sub August la Dunăre. Pînă la cucerirea Daciei (106), provinciile illyrice, Dalmăția (între Adriatică și Sava pînă la Drina), Pannonia meridională (între Sava și Drava) și Moesia superioară (pe ambele maluri ale Moravei), au fost în mare parte romanizate, așa ca ele au putut să dea un contingent însemnat pentru colonizarea ei: între coloniile cunoscută după patria lor, elementul roman din Dacia a urmat să se desvolte în neîn-t eruptă legătură teritorială cu lumea latină, iar în această unitate etnică s'a format la Dunăre, pe o parte și pe alta, elementul omogen care a dat naștere poporului român. Dar acest popor nu s'a făcut și nu s'ar fi făcut fără de cucerirea și romanisarea Daciei, prin care mai ales s'a îndeplinit întemeierea lui și s'a asigurat existența lui. (Va urma).

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului din Arad 3 Noembrie.

Spirit rafinat, vînzare mare . 118.—
„ „ mică . 120.—
„ brut vînzare mare . 116.—
„ „ mică . 119.—
100 kilograme borhot uscat . 1280.—13.—

Bursa de grîne din Budapesta

50 chlg. grîu pe Aprilie 1903 c. 7 38—7 39
„ „ sîcără pe „ „ 6 46—6 47
„ „ porumb pe Mai „ „ 6 67—6 68
„ „ ovîș pe Aprilie „ „ 6 29—6 30

Bursa comerțului cu porci din Kőbánya:
Raport dela 3 Noembrie.

Porci grași (unguri), per. peste 400 Kgr. 110—112 fl.
„ „ „ pînă la 300 „ „ „
„ „ „ tineri pînă la 300 „ „ 115—117 „
„ „ „ tineri „ „ 250 „ „ 115—116 „
„ „ „ (sîrbi) per. peste 260 „ „ 115—118 „
„ „ „ „ pînă la 240 „ „ 104—108 „

ULTIME ȘTIRI.

Consiliu de Coroană. Budapesta, 3 Noembrie Eri s'a ținut în Viena sub presiul Regelui un consiliul de coroană. La acest consiliul, care a durat 2 ore, a participat ministrul comun de externe Goluchowsky, ministrul comun de resbel Krieghammer, ministrul presiidenți Széll și Körber, ministrul Laudwehrului Welsersheimb, ministrul de honvezi Fejérváry și șeful Statului major baron Beck. Consiliul s'a ocupat de proiectele militare.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Insertiuni și reclame.

A N U N Ț.

Dr. Liviu Tămășdan, anunță că s'a mutat cancelaria avocației în Arad, strada Jozsef Főherceg Nr. 17.
858 2—5

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influenza, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incursse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

624 -118

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Prăvălie de mode

ROSENBLÜH H. ȘI SOȚUL

în ARAD

Colțul pieței Szabadság și stradei Forray.

Recomandă marele său magazin de mode pentru dame: *mătăsuri, pânzături și chifonuri.*

Trusouri gata, barcheturi, plapome și matrașuri, confecțiunea noastră proprie.

Cele mai bune fabricate solide, și prețurile cele mai ieftine.

Materie fină pentru reverenzi, cari își conservă culoarea, în Arad numai la noi se află în asortiment bogat.

Executăm confecționarea de

reverenzi, paltoane, pardesiuri,

și le pregătim prin binecunoscutul croitor *Dragan Adamovici.*

Avem în mare asortiment materie și mătăsuri pentru

ornate și prapori bisericesti.

Putem presenta nenumărate scrisori de recunoștință despre reverenzile ce noi le pregătim, precum și despre serviciul nostru bun și ineseptionabil.

La dorință corespondență și în limba română. George Iankovics, Premier.

Cu distinsă stimă:

Rosenblüh H. și soțul.

792 22-25

Ca să te simți bine trupește

depinde în mare parte dela aceea ca **ghetele** să-ți fie comode.

Noi nu putem destul de des repeți că **ghetele lui Porter** sunt cele mai comode.

Afară de aceasta d-nul **Porter Vilmos** renunță mai bucuros la ori-ce alt negoț, de cât că dînsul vre-unui cumpărător, fie domn, damă sau copil, să vîndă ghete cari nu sunt comode.

Porter Vilmos, marele magazin Szabadság-tér.

Deposît special de ghete pentru copii.

Au sosit tocmai acum în număr mare ghete de iarnă, cupțușite și necupțușite.

La cumpărare de 10 coroane primește ori-care cumpărător un portret în mărime naturală gratis, 3 coroane numai pentru paspartou.

844 4-